

**DELEGATURA UOKIK
W KATOWICACH**

Katowice, 15.10.2010r.

RKT-411-01/10/MK

DECYZJA Nr RKT- 34/2010

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zmian. Dz.U. Nr 99, poz. 660, Dz.U. Nr 171, poz. 1206, Dz.U. z 2008r. Nr 157, poz. 976, Dz.U. Nr 223, poz. 1458, Dz.U. Nr 227, poz. 1505, Dz.U. z 2009r. Nr 18, poz. 97, Nr 157, poz. 1241) i § 4 ust. 1 oraz § 1 pkt 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu przeciwko Zakonowi Posługujących Chorym Ojcowie Kamilianie w Tarnowskich Górach w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

1. Na podstawie art. 11 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się** za praktykę ograniczającą konkurencję nadużywanie przez Zakon Posługujących Chorym Ojcowie Kamilianie w Tarnowskich Górach, pozycji dominującej na rynku organizowania świadczenia usług prosektoryjnych dotyczących zwłok osób zmarłych w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Szpital Św. Kamila w Tarnowskich Górach należącym do ww. Zakonu, poprzez nie zapewnienie bezpłatnego przechowywania zwłok osób zmarłych w ww. szpitalu przez drugą dobę od czasu zgonu, co jest praktyką ograniczającą konkurencję, o jakiej mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i **stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 21.06.2009r.**

2. Na podstawie art. 10 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się** za praktykę ograniczającą konkurencję nadużywanie przez Zakon Posługujących Chorym Ojcowie Kamilianie w Tarnowskich Górach, pozycji dominującej na rynku organizowania świadczenia usług prosektoryjnych dotyczących zwłok osób zmarłych w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Szpital Św. Kamila w Tarnowskich Górach należącym do ww. Zakonu, poprzez nie zapewnienie bezpłatnego ich ubierania, co jest praktyką ograniczającą konkurencję, o której mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i **nakazuje się zaniechanie jej stosowania.**

3. Na podstawie art. 77 w związku z art. 80 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów oraz na podstawie art. 264 § 1 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz.U. z 2000r. Nr 98, poz. 1071 ze zmian.) w związku z art. 83

ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, postanawia się **obciążyć** Zakon Posługujących Chorym Ojcowie Kamilianie w Tarnowskich Górach, kosztami opisanego w punkcie 1 i 2 sentencji niniejszej decyzji postępowania w wysokości 38 PLN (słownie: trzydziestu ośmiu złotych), oraz **zobowiązuje się** tego przedsiębiorcę do ich zwrotu na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się decyzji.

Uzasadnienie

W związku z otrzymanym przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zawiadomieniem jednego z przedsiębiorców świadczących usługi pogrzebowe w sprawie pobierania przez (...) „FUCHS” s.c. w Tarnowskich Górach (zwana dalej – FUCHS), dzierżawców prosekatorium należącego do Zakonu Posługujących Chorym Ojcowie Kamilianie w Tarnowskich Górach (zwanego dalej – Zakonem), opłat za usługi prosekatoryjne, które powinny być wykonywane bezpłatnie, w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - zwany dalej Prezesem Urzędu) zostało przeprowadzone postępowanie wyjaśniające w tej sprawie.

Zebrane w toku postępowania wyjaśniającego informacje i dokumenty dały podstawy do przypuszczenia, iż FUCHS pobierał opłaty za usługi prosekatoryjne wykonywane względem osób zmarłych w szpitalu należącym do Zakonu, które zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 31 października 2006r. w sprawie postępowania ze zwłokami osób zmarłych w szpitalu (Dz.U. Nr 203, poz. 1503) powinny być wykonywane bezpłatnie.

Ponieważ mogło to w ocenie Prezesa Urzędu świadczyć o nadużywaniu przez Zakon pozycji dominującej na rynku organizowania świadczenia usług prosekatoryjnych, w dniu 15.01.2010r. zostało postanowieniem nr 1 wszczęte postępowanie antymonopolowe w tej sprawie w zakresie wskazanym w punkcie 1 i 2 sentencji niniejszej decyzji.

Postanowieniem nr 2 z tego samego dnia Prezes Urzędu zaliczył w poczet dowodów postępowania informacje i dokumenty zebrane w toku postępowania wyjaśniającego w tej sprawie w zakresie wskazanym w ww. postanowieniu.

W piśmie z dnia 03.02.2010r. (karty od nr 92 do nr 95) będącym ustosunkowaniem się do wszczęcia niniejszego postępowania Zakon stwierdził, iż nie zgadza się z postawionymi mu zarzutami.

Zdaniem Zakonu nie prowadzi on działalności związanej ze świadczeniem usług prosekatoryjnych, a zatem nie powinien on być w ogóle stroną tego postępowania. Usługi prosekatoryjne w pomieszczeniach należących do Zakonu świadczy FUCHS, dlatego też współnicy tej spółki powinni być stronami postępowania. W umowie dzierżawy prosekatorium został zawarty zapis, iż FUCHS zobowiązuje się do nieodpłatnego odbioru zwłok ze Szpitala i przechowania ich przez 48 godzin.

Ponadto FUCHS będący dzierżawcą prosekatorium należącego do Zakonu, został na mocy umowy zobowiązany do płacenia czynszu dzierżawnego oraz uprawniony do pobierania pożytków z tytułu używania przedmiotu dzierżawy. Zakon nie zatwierdzał jakiegokolwiek cennika na usługi prosekatoryjne świadczone przez FUCHS. Tym samym FUCHS nie wykonuje usług prosekatoryjnych na rachunek Zakonu, a tylko i wyłącznie na swój własny. Zatem Zakon nie odpowiada za działania i zaniechania, których dopuszcza się ten przedsiębiorca.

W dniu 01.09.2010r. Prezes Urzędu zawiadomił Zakon o zakończeniu zbierania materiału dowodowego oraz możliwości zapoznania się z aktami sprawy, który jednakże z przysługującego mu prawa nie skorzystał.

Prezes Urzędu ustalił, co następuje:

Zakon Posługujących Chorym Ojcowie Kamilianie w Tarnowskich Górach z siedzibą władz prowincjalnych w Tarnowskich Górach przy ul. Bytomskiej 22, zgodnie z art. 8 ust.1 pkt 7 ustawy z dnia 17 maja 1989r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 29, poz. 154 ze zmian.) posiada osobowość prawną. Powyższe potwierdza zaświadczenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji RP z dnia 26.03.2008r. (karta nr 108), zgodnie z którym osobowość prawną wyżej wymienionej prowincji Zakonu ustalono na podstawie dowodów, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt 2 ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie tym zaświadczeniem osobą uprawnioną do reprezentowania Zakonu z siedzibą władz prowincjalnych w Tarnowskich Górach jest jego Prowincjał.

Zakon prowadzi Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej p.w. Św. Kamila w Tarnowskich Górach (zwany dalej Szpitalem). Przedmiotem działalności Szpitala jest realizacja usług medycznych w zakresie stacjonarnej i ambulatoryjnej opieki medycznej, diagnostyki laboratoryjnej i obrazowej, rehabilitacji i profilaktyki. Jednostkami organizacyjnymi Szpitala są poradnie specjalistyczne oraz oddziały szpitalne chorób wewnętrznych, chirurgii plastycznej i geriatryi.

W dniu 01.09.2007r. Zakon podpisał z FUCHS umowę dzierżawy prosekatorium należącego do Zakonu wraz z chłodniami i kaplicą przedpogrzebową (karty od nr 21 do nr 22). Zgodnie z tą umową, FUCHS ma prawo do używania i pobierania pożytków z ww. nieruchomości. Tytułem czynszu dzierżawnego FUCHS uiszcza Zakonowi comiesięczną kwotę. FUCHS w umowie dzierżawy został zobowiązany do nieodpłatnego odbioru zwłok ze Szpitala i przechowania ich przez 48 godzin, w oparciu o procedurę ustaloną z Dyrekcją Szpitala. Ponadto Zakon w umowie zastrzegł sobie prawo przeprowadzania okresowych kontroli dzierżawanego obiektu przy udziale FUCHS. Umowa ta została zawarta na czas nieokreślony i zastąpiła umowę dzierżawy z dnia 01.09.2006r. (karty od nr 66 do nr 68), która nie regulowała kwestii dotyczących odbioru i przechowania zwłok.

Zasady postępowania ze zwłokami osób zmarłych w Szpitalu reguluje „Instrukcja Epidemiologiczna” (karty od nr 13 do nr 18) obowiązująca w Szpitalu. Zgodnie z postanowieniami tej Instrukcji, po stwierdzeniu zgonu pacjenta, pielęgniarz wykonuje m.in. następujące czynności: przewozi zwłoki do specjalnego pomieszczenia do przechowania, usuwa ze zwłok wszelki sprzęt używany w terapii, zakłada identyfikator na przegub dłoni lub stopy, wypełnia kartę skierowania zwłok do chłodni. Po upływie dwóch godzin zmarły zostaje przetransportowany do chłodni. Tym samym z ww. Instrukcji nie wynika, aby personel pielęgniarzki po dokonanej toalecie ubierał zwłoki w piżamę lub też ubranie dostarczone przez rodzinę zmarłego. Natomiast dalsza część Instrukcji stanowi, iż podmiotem zobowiązanym do przechowania zwłok pacjenta w chłodni, mycia, ubierania tj. przygotowania zwłok do wydania jest FUCHS (karta nr 15).

Z kolei „Regulamin Domu Pogrzebowego FUCHS” (karta nr 26) stanowi, iż stosując się do zasad i przepisów BHP o higienie oraz etyce godnego i humanitarnego postępowania z ciałem zmarłego, zmarły jest przygotowany do ostatniej drogi na miejsce spoczynku. Dlatego też nagich zwłok się nie wydaje. Ponadto zgodnie z ww. Regulaminem, czynności wykonywane przy zmarłym takie jak np.: przechowanie zwłok w chłodni po upływie 24 godzin, czy też mycie oraz ubieranie zwłok są odpłatne. Wraz z regulaminem FUCHS przekazał Prezesowi UOKiK stosowany przez siebie cennik w domu pogrzebowym (karta nr 25). Z cennika tego wynika, iż opłata za takie czynności jak: ubieranie zmarłego wynosi 200 PLN, przechowanie po pierwszej dobie – 50 PLN, dodatkowa kosmetyka pośmiertna od 50 do 100 PLN, wydanie ciała po godzinach urzędowania oraz w soboty – 150 PLN.

W piśmie z dnia 08.06.2009r. (karta nr 20) FUCHS wyjaśnił, iż osoba zmarła w Szpitalu jest przewożona do chłodni Domu Pogrzebowego. W każdym przypadku prosekator wykonuje takie czynności jak: mycie, golenie, czesanie oraz uszczelnianie ciała. Zmarły jest ubierany w rzeczy, które dostarczy rodzina zmarłego. Za ubieranie pobierana jest opłata w

wysokości 200 zł. Natomiast przechowanie zwłok jest bezpłatne przez pierwszą dobę, każda następna doba jest odpłatna.

Z kolei w piśmie z dnia 25.08.2009r. FUCHS wyjaśnił, iż omyłkowo przesłał cennik już nieobowiązujący. Stwierdził, iż od dnia 01.09.2007r., tj. od dnia zawarcia aktualnie obowiązującej umowy z Zakonem, przechowanie przez okres pierwszych dwóch dób jest nieodpłatne, na dowód czego przedsiębiorca przesłał aktualnie obowiązujący cennik (karta nr 72). Cennik ten różni się od cennika poprzednio przesłanego jedynie tym, iż zgodnie z nim przechowanie przez dwie doby do godz. 13-tej jest bezpłatne.

W związku z powstałymi wątpliwościami, co do okresu bezpłatnego przechowywania zwłok, Prezes Urzędu zwrócił się do FUCHS o przedstawienie wykazu osób zmarłych w Szpitalu, wyszczególnienia wykonanych usług w prosektorium oraz wysokości pobranych opłat.

Z wykazu osób zmarłych w Szpitalu w marcu oraz kwietniu 2009r. wynika (karta nr 24), iż w przypadku, gdy zmarły był przechowywany w prosektorium przez dwie doby, pobrano od rodziny zmarłego opłatę za ubieranie oraz za jedną dobę przechowywania (karta nr 24, poz. nr 1 w tabeli i karta nr 34). Z kolei w przypadku, gdy zwłoki były przechowywane w chłodni przez trzy doby pobrano od osób organizujących pochówek opłatę za dwie doby przechowywania oraz za ubranie zwłok (karta nr 24, poz. nr 4 w tabeli i karta nr 55). Natomiast w przypadku, gdy zwłoki były przechowywane przez jedną dobę w prosektorium pobrano od rodziny zmarłego lub innej osoby organizującej pochówek, opłatę za ubieranie zwłok, nie pobrano natomiast opłaty za jedną dobę ich przechowania (karta nr 24, poz. nr 9 w tabeli i karta nr 42). W podobny sposób zostały pobrane opłaty w przypadku zwłok pozostałych osób zmarłych w Szpitalu w okresie od marca do kwietnia 2009r. (karta nr 24 oraz karty od nr 28 do nr 58).

Z powyższego wynika, iż FUCHS wykonujący na zlecenie Zakonu usługę przechowywania zwłok w chłodni, wykonywał bezpłatnie tą usługę jedynie przez pierwszą dobę. Natomiast druga i dalsze doby były odpłatne dla osób dokonujących pochówku. Ponadto odpłatnie wykonywana była usługa ubierania zwłok osób zmarłych w Szpitalu należącym do tego Zakonu.

W związku z tym, iż FUCHS stał na stanowisku, że przechowuje zwłoki osób zmarłych w Szpitalu przez dwie doby od czasu zgonu bezpłatnie, Prezes Urzędu pismem z dnia 22.07.2010r. zwrócił się do FUCHS o przekazanie kopii 5 pierwszych faktur, z których będzie wynikać bezpłatne przechowywanie zwłok przez dwie doby od czasu zgonu. W odpowiedzi na powyższe FUCHS przedstawił wykaz osób przechowywanych po 01.05.2009r. w dzierżawionym przez siebie prosektorium (karta nr 123) oraz kopie faktur za wykonane usługi (karty od nr 124 do nr 128). Z informacji tych wynika, iż w przypadku przechowywania zwłok przez cztery doby pobrano m.in. opłatę za dwie doby przechowywania oraz ubieranie zwłok (karta nr 123, poz. nr 2 w tabeli oraz karta nr 125 – faktura z dnia 20.06.2009r.).

Jak wynika z materiału dowodowego, Zakon osiągnął w 2009r. przychód w wysokości (tajemnica przedsiębiorcy - załącznik nr 1 do decyzji).

Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Dla uznania, że sprawa ma charakter antymonopolowy niezbędne jest ustalenie, czy w okolicznościach sprawy doszło do naruszenia interesu publicznoprawnego. W świetle art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, celem regulacji w niej przyjętej jest zapewnienie rozwoju konkurencji, ochrona przedsiębiorców narażonych na stosowanie praktyk monopolistycznych i ochrona interesów konsumentów. Ustawa ta znajduje zatem zastosowanie jedynie wówczas, gdy zagrożony lub naruszony zostaje interes publiczny, polegający na zapewnieniu właściwych warunków funkcjonowania rynku. Przeto ustawa ta, w odniesieniu do przedsiębiorców, chroni konkurencję, a w odniesieniu do konsumentów, ich

interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym. Działaniami wymierzonymi w tak rozumianą konkurencję, bądź skierowanymi w tak pojmowane interesy konsumentów, są zatem jedynie takie działania, które dotyczą sfery interesów szerszego kręgu uczestników rynku, a więc gdy dotyczą nie sytuacji pojedynczego przedsiębiorcy czy konsumenta, lecz zaburzeń na rynku, w rozumieniu negatywnych zjawisk charakteryzujących jego funkcjonowanie. Ingerencja Prezesa Urzędu uzasadniona jest tylko wówczas, gdy służy ochronie tak pojętej konkurencji lub interesu konsumentów. Celem ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie jest więc ochrona prywatnoprawnego interesu przedsiębiorcy bądź konsumenta.

Dlatego też warunkiem koniecznym w niniejszej sprawie do stwierdzenia naruszenia przez Zakon przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest wykazanie, iż działaniami tego przedsiębiorcy mógł zostać dotknięty szerszy krąg uczestników rynku.

W ocenie Prezesa Urzędu działaniami Zakonu mógł zostać dotknięty szeroki, bliżej nieokreślony krąg konsumentów tj. rodzin i innych osób zlecających pochówki zwłok osób zmarłych w Szpitalu do niego należącym, którzy na skutek umowy dzierżawy prosektorium zawartej z FUCHS byli zmuszeni do uiszczania opłat za drugą dobę przechowywania zwłok w prosektorium oraz za ich ubieranie, tj. opłat, których nie powinni uiszczać zgodnie z treścią rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 31.10.2006r. w sprawie postępowania ze zwłokami osób zmarłych w szpitalu (Dz.U. Nr 203, poz. 1503), czyli niezgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie.

Uzasadnia to zdaniem Prezesa Urzędu twierdzenie, iż w niniejszej sprawie został naruszony interes publiczno-prawny konsumentów tj. rodzin i innych osób dokonujących formalności związanych z organizacją pochówku osób zmarłych w Szpitalu należącym do Zakonu.

Powyższe stanowisko znajduje odzwierciedlenie w orzecznictwie sądowym dotyczącym decyzji Prezesa Urzędu. Przykładowo Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 05.06.2008r. (sygn. akt III SK 40/07) potwierdził zgodnie z dotychczasową linią orzecniczą w tej kwestii, iż w przypadku gdy skutki działań przedsiębiorcy mogły wpłynąć czy też wpłynęły na pozycję innych przedsiębiorców, a w szczególności konsumentów, bezsprzecznym jest, iż naruszają one interes publiczny i stanowią podstawę do zastosowania przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Dalej w wyroku tym Sąd Najwyższy potwierdził, iż również w przypadku, gdy okoliczności pojedynczego przypadku wskazują na zagrożenie dla funkcjonowania rynku praktykami szkodliwymi ze względu na interes konsumentów (interes publiczny), spełnione zostaną przesłanki prawne uzasadniające wszczęcie postępowania administracyjnego.

Dlatego też Prezes Urzędu uznał za celowe wszczęcie postępowania w tej sprawie.

1. Zgodnie z treścią art. 9 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest nadużywanie przez przedsiębiorców pozycji dominującej na rynku. Dlatego też uznanie praktyki określonej w art. 9 ust. 1 ww. ustawy za ograniczającą konkurencję następuje w przypadku, gdy przedsiębiorca posiada pozycję dominującą na rynku właściwym i nadużywa tej pozycji.

Wobec powyższego warunkiem niezbędnym do uznania, iż Zakon poprzez określone zachowanie nadużył pozycji dominującej na rynku, jest wykazanie, że jest on w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przedsiębiorcą, wyznaczenie rynku właściwego, na którym działa oraz wykazanie, iż posiada na tym rynku pozycję dominującą.

Pojęcie przedsiębiorcy, jakim posługuje się ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów, zostało zdefiniowane w art. 4 pkt 1 tej ustawy. Przepis ten mówi, iż na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez przedsiębiorcę rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, a także m.in. osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną nie mającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o

charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Zgodnie z kanonem 634 § 1 Prawa kanonicznego, prowincje instytutów kościelnych posiadają osobowość prawną. Również zgodnie z obowiązującą w Zakonie „Konstytucją i zarządzeniami ogólnymi” „...pojedyncze Prowincje i Domy jako osoby prawne są podmiotami zdolnymi do nabywania, posiadania, zarządzania i alienowania dóbr doczesnych na mocy samego prawa” (źródło: www.kamilianie.eu/). Ponadto jak wynika z art. 8 ust. 1 pkt 7 ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, osobą prawną jest również prowincja zakonna jako personalna jednostka organizacyjna kościoła. Posiadanie przez prowincję Zakonu osobowości prawnej, wynika również z zaświadczenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji RP z dnia 26.03.2008r. (karta nr 108).

Do Zakonu należy Szpital, w którym jak wykazano to w opisie stanu faktycznego świadczone są w oddziałach szpitalnych oraz w poradniach usługi medyczne na potrzeby ludności. Oznacza to tym samym, iż działalność Zakonu w zakresie prowadzenia Szpitala ma charakter użyteczności publicznej, w związku z tym na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Zakon w tym zakresie posiada status przedsiębiorcy.

Należy wskazać, iż Konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczypospolitą Polską podpisany dnia 28.07.1993r. (Dz.U. z 1998r. Nr 51, poz. 318), w art. 5 zapewnia Kościołowi Katolickiemu swobodę w zarządzaniu oraz administrowaniu jego sprawami na podstawie Prawa kanonicznego. Jednakże zgodnie z kanonem 1290 Prawa kanonicznego, „To co prawo państwowe na danym terytorium postanawia odnośnie do umów, zarówno w ogólności, jak i w szczególności oraz, do zobowiązań, ma być zachowane również mocą prawa kanonicznego w odniesieniu do rzeczy podlegających władzy rządzenia Kościoła, z tymi samymi skutkami chyba, że są przeciwne prawu Bożemu lub co innego zastrzega prawo kanoniczne...”.

Ponadto zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, w sprawach odnoszących się do Kościoła, nie uregulowanych niniejszą ustawą, stosuje się powszechnie obowiązujące przepisy prawa, o ile nie są sprzeczne z wynikającymi z niej zasadami. Wymóg taki spełnia ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ww. rozporządzenie Ministra Zdrowia. Jedynym ograniczeniem w stosowaniu prawa państwowego jest treść kanonu 22 Prawa kanonicznego, zgodnie z którym ustawy państwowe do których odsyła prawo kościelne, należy przestrzegać o ile nie są przeciwne prawu Bożemu i o ile Prawo kanoniczne czego innego nie zastrzega.

Konsekwencją powyższych uregulowań jest konieczność zastosowania się przez kościelne osoby prawne m.in. do ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia, z wyłączeniem spraw związanych z kultem religijnym.

Kolejną przesłanką konieczną do wykazania w niniejszej sprawie jest udowodnienie, iż Zakon posiada pozycję dominującą na rynku właściwym.

Zgodnie z art. 4 pkt 9 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez rynek właściwy rozumie się rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz oferowane są na obszarze, na którym ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji. Tym samym do zdefiniowania rynku właściwego w danej sprawie konieczne jest jego określenie w ujęciu produktowym i geograficznym.

Zgodnie z art. 25a ust. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991r. o zakładach opieki zdrowotnej, szpital ma obowiązek należycie przygotować zwłoki osoby zmarłej w szpitalu w celu ich wydania osobom uprawnionym do ich pochowania. Ponadto zgodnie z art. 25a ust. 2 tej ustawy, Minister właściwy do spraw zdrowia określa w drodze rozporządzenia, sposób postępowania szpitala ze zwłokami osób zmarłych w szpitalu, w szczególności zakres czynności należących do obowiązków szpitala związanych z przygotowaniem zwłok do ich wydania. Natomiast w myśl przepisów rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie postępowania ze zwłokami osób zmarłych w szpitalu, wydanego na podstawie art. 25a ust. 2

ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, do obowiązków szpitala należy m.in. przechowywanie zwłok w chłodni nie dłużej niż 48 godzin oraz ich umycie i ubranie. Wykonywanie tych usług zgodnie z § 6 ust. 1 rozporządzenia należy do obowiązków osoby wskazanej w regulaminie porządkowym szpitala, która przed wydaniem zwłok z zachowaniem godności należyj osobie zmarłej jest zobowiązana zwłoki umyć i ubrać.

Z powyższego wynika, iż wykonanie określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia usług dotyczących przechowania zwłok przez okres do 48 godzin oraz ich przygotowania do wydania w stanie zapewniającym zachowanie godności osoby zmarłej tj. umycia i ubrania należy do obowiązków szpitala i jest konsekwencją świadczenia przez niego usług zdrowotnych. Nie jest natomiast możliwe wydanie zwłok osobie uprawnionej do ich pochowania bez ich umycia i ubrania w prosektorium. Wykonanie tych czynności przy zmarłym przez szpital umożliwia ich wydanie osobie uprawnionej do pochówku. Dopiero po wydaniu osobie uprawnionej do pochówku przez szpital należycie przygotowanych zwłok, możliwe jest zlecenie wykonania dalszych usług związanych z pochówkiem firmie pogrzebowej.

Usługi takie jak przechowywanie zwłok oraz ich umycie i ubranie były już wielokrotnie przedmiotem orzeczeń Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów np. wyrok z dnia 11 maja 1994r. (sygn. akt XVII Amr 61/93), wyrok z dnia 10 kwietnia 1996r. (sygn. akt XVII Amr 9/96), wyrok z dnia 20 lutego 2002r. (sygn. akt XVII Ama 15/01), wyrok z dnia 21 sierpnia 2003r. (sygn. akt XVII Ama 71/02), wyrok z dnia 28 stycznia 2004r. (sygn. akt XVII Ama 19/03), wyroki z dnia 25 maja 2006r. (sygn. akt Ama 98/04 oraz Ama 38/06). W świetle tego orzecznictwa usługi polegające na przechowywaniu zwłok oraz ich umyciu i ubraniu należą do zakresu usług prosektoryjnych.

Ponieważ obowiązek wykonania usług prosektoryjnych został nałożony na szpitale w drodze wskazanych powyżej przepisów, nie mogą one pozbawić się tego obowiązku i muszą świadczyć przedmiotowe usługi bezpośrednio lub też za pomocą osób trzecich. Oznacza to, iż w niniejszej sprawie również Szpital należący do Zakonu ma obowiązek bezpłatnego przechowania zwłok przez okres 48 godzin od czasu zgonu przed ich wydaniem osobie uprawnionej do pochówku, a także ich umycia i ubrania.

Dlatego też w ocenie Prezesa Urzędu uzasadnione jest przyjęcie, iż rynkiem produktowym w tej sprawie jest rynek organizowania świadczenia usług prosektoryjnych dotyczących zwłok osób zmarłych w Szpitalu należącym do Zakonu.

Ponieważ zgodnie z ww. przepisami, zwłoki żadnej z osób zmarłych w Szpitalu nie mogą być wydane osobie uprawnionej do pochówku bez ich odpowiedniego przygotowania zgodnie z obowiązującą procedurą, rynkiem właściwym geograficznie, na którym działa Zakon jest obszar Szpitala do niego należącego.

Tym samym rynkiem właściwym w tej sprawie jest rynek organizowania świadczenia usług prosektoryjnych dotyczących zwłok osób zmarłych właśnie w tym Szpitalu.

Z uwagi na to, iż Zakon, nie posiada konkurencji na rynku organizowania świadczenia usług prosektoryjnych dla zwłok osób zmarłych w należącym do niego Szpitalu, należy uznać, iż w świetle art. 4 pkt 10 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, posiada na tym rynku pozycję dominującą a nawet tzw. pozycję „monopolistyczną”.

Wobec powyższego działania Zakonu w niniejszej sprawie mogą podlegać ocenie w świetle art. 9 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W myśl art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, za praktykę ograniczającą konkurencję uznaje się nie samo posiadanie pozycji dominującej ale jej nadużywanie, czyli oddziaływanie na interesy konkurentów, kontrahentów lub konsumentów w stopniu niemożliwym do zaistnienia w przypadku, gdyby podejmujący je przedsiębiorca działał na rynku w warunkach konkurencji. Ustawa nie wymienia w sposób wyczerpujący przejawów nadużywania pozycji dominującej na rynku, a jedynie wylicza w art. 9 ust. 2 typowe przykłady zachowań przedsiębiorców mających charakter praktyk ograniczających konkurencję. Z uwagi na otwarty katalog praktyk, nie ma formalnych przeszkód, aby został

on rozszerzony także o działania przedsiębiorców ograniczające konkurencję czy też godzące w interesy konsumentów.

Warunkiem niezbędnym do uznania w tej sprawie, iż Zakon nadużył pozycji dominującej na rynku właściwym i tym samym naruszył art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jest wykazanie, iż Zakon nie zapewnił rodzinie zmarłego lub też innej osobnie uprawnionej do pochówku, bezpłatnego przechowywania zwłok w chłodni przez okres do 48 godzin oraz ich ubrania, co jest zachowaniem niezgodnym z obowiązującymi regulacjami w tym zakresie.

1. Obecnie obowiązki szpitala dotyczące postępowania ze zwłokami ludzkimi reguluje ustawa o zakładach opieki zdrowotnej. Stosownie do art. 18a ust. 1 tej ustawy, organizację i porządek procesu udzielania świadczeń zdrowotnych w zakładzie opieki zdrowotnej określa regulamin porządkowy. Regulamin ma określać m.in. obowiązki szpitala w razie śmierci pacjenta. Ponadto zgodnie z art. 18a ust. 2 ww. ustawy, regulamin nie może naruszać praw pacjenta określonych w jej przepisach i wynikających z przepisów odrębnych.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, szpital udziela pacjentom świadczeń zdrowotnych bezpłatnie, za częściową odpłatnością lub odpłatnie na zasadach określonych w ustawie, przepisach odrębnych lub w umowie cywilnoprawnej. Wobec powyższego rozważeniu w tej sprawie podlega czy przygotowanie zwłok do pochówku, w tym ich przechowanie, powinno się odbywać bezpłatnie.

Zasady finansowania świadczeń zdrowotnych określa ustawa z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. Nr 210, poz. 2135 ze zmian.). Zgodnie z art. 2 ust.1 ww. ustawy, do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej mają prawo świadczeniobiorcy wymienieni w przepisach tej ustawy. Są to m.in. osoby objęte powszechnym, obowiązkowym i dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym. Osobom tym zgodnie z art. 33 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej udziela się świadczeń nieodpłatnie, za częściową lub całkowitą odpłatnością. Jeżeli przepisy odrębne przewidują odpłatność za świadczenia zdrowotne, stosuje się ceny urzędowe. Dlatego też w niniejszej sprawie należy poddać rozważeniu czy przepisy szczególne lub odrębne regulują zakres usług związanych z przygotowaniem zwłok do pochówku oraz ich odpłatność.

W myśl art. 25a ust. 1 i ust. 2 ww. ustawy, w razie śmierci pacjenta, szpital ma obowiązek należycie przygotować jego zwłoki w celu ich wydania osobom uprawnionym do pochowania. Zakres czynności należących do obowiązków szpitala związanych z przygotowaniem zwłok pacjenta do wydania osobom uprawnionym do pochowania, zgodnie z przepisami tej ustawy określa odpowiednie rozporządzenie wykonawcze. W dniu 25 listopada 2006r. weszło w życie powyżej wspomniane rozporządzenie Ministra Zdrowia. Do czasu wejścia w życie ww. rozporządzenia, brak było jednoznacznych przepisów prawnych regulujących obowiązki szpitala w zakresie postępowania ze zwłokami ludzkimi. Dlatego też zgodnie z dotychczasowym orzecnictwem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (np. m.in. wyrok z dnia 20 lutego 2002r. sygn. akt XVII Ama 15/01, z dnia 21 sierpnia 2003r. sygn. akt XVII Ama 71/02, z dnia 28 stycznia 2004r. sygn. akt XVII Ama 19/03, z dnia 27 kwietnia 2005r. sygn. akt XVII Ama 7/04, z dnia 27 kwietnia 2005r. sygn. akt XVII Ama 9/04, z dnia 25 maja 2006r. sygn. akt XVII AmA 98/04 oraz sygn. akt XVII AmA 38/06 i z dnia 20 września 2006r. sygn. akt XVII Ama 97/05), opierano się w tym zakresie na prawie zwyczajowym, zgodnie z którym takie czynności jak umycie zwłok czy też ich przechowanie przez okres trzech dób były wykonywane przez szpitale nieodpłatnie.

Jak opisano to powyżej, obecnie obowiązujące rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie postępowania ze zwłokami osób zmarłych w szpitalu stanowi, iż zwłoki osoby zmarłej przechowuje się nie dłużej niż 48 godzin. Ponadto osoba wskazana w regulaminie szpitala, obowiązana jest zwłoki osoby zmarłej umyć, ubrać i wydać osobie uprawnionej do ich pochowania. Tym samym rozporządzenie reguluje wprost obowiązek wykonywania przez szpital tzw. usług prosektoryjnych i stanowi, iż szpital obowiązany jest do przechowywania w chłodni zwłok osób zmarłych w szpitalu przez okres 48 godzin od czasu zgonu oraz

dokonania ich umycia i ubrania. Oznacza to, iż w przedmiotowej sprawie również Szpital należący do Zakonu posiada obowiązek bezpłatnego przechowywania zwłok przez okres 48 godzin.

Jednakże jak wynika z ustaleń poczynionych w przedmiotowej sprawie, Zakon prowadzący Szpital, do dnia 20.06.2009r. nie wykonywał należycie tego obowiązku, gdyż nie zapewniał nieodpłatnej usługi przechowywania zwłok przez okres 48 godzin od czasu zgonu. Mianowicie jak przedstawiono to w opisie stanu faktycznego, rodziny lub inne osoby uprawnione do pochówku, musiały ponosić koszty przechowywania przez drugą dobę zwłok w prosektorium. Ponościły tym samym koszty finansowe za usługi, które powinny być świadczone bezpłatnie. Świadczy o tym jednoznacznie analiza treści faktur za świadczone usługi prosektoryjne opisana w części dotyczącej ustalenia stanu faktycznego np. karta nr 24, poz. nr 1 w tabeli i karta nr 34, karta nr 24, poz. nr 4 w tabeli i karta nr 55 podobne prawidłowości wynikają również z treści pozostałych faktur (karta nr 24 oraz karty od nr 28 do nr 58).

Działania te spowodowały przede wszystkim naruszenie praw rodzin zmarłych i innych osób uprawnionych do pochówku osób zmarłych w Szpitalu, poprzez umożliwienie pobierania od nich przez FUCHS, opłat za drugą dobę przechowywania zwłok czyli za usługi, które powinny być wykonywane bezpłatnie. Na skutek tego rodziny osób zmarłych lub też inne osoby uprawnione do pochówku były zmuszone do ponoszenia ciężarów finansowych za usługi, których nie powinny ponosić. Tym samym Zakon poprzez działania niekorzystne dla rodzin zmarłych oraz innych osób uprawnionych do pochówku nadużył posiadanej pozycji dominującej na rynku, co stanowi naruszenie art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Prezes Urzędu pragnie ponadto podkreślić, iż nie dał wiary wyjaśnieniom firmy FUCHS, iż w przypadku gdy z przesłanego wykazu oraz faktur wynika, iż pobrano opłatę za drugą dobę przechowywania, zmarłego odebrano z prosektorium po godzinie 13. W przypadku gdyby takie zdarzenie miało miejsce, to zgodnie z cennikiem obowiązującym w FUCHS (karty nr 25 i 72 oraz kara nr 20 verte) zostałaby również pobrana opłata w wysokości 150 PLN za wydanie ciała po godzinach urzędowania. Natomiast jak wynika z kopii powyżej wskazanych faktur, opłaty takie nie zostały w tych przypadkach pobrane.

Prezes Urzędu pragnie również wskazać, iż nie neguje prawa Zakonu do wydzierżawienia posiadanego przez niego prosektorium, przedsiębiorcy pogrzebowemu oraz świadczenia przez niego usług przechowywania zwłok bądź też innych usług. Jednakże sytuacja taka nie może powodować naruszenia obowiązujących przepisów w zakresie wykonywania usług przechowywania zwłok oraz w efekcie naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W rozpatrywanej sprawie Zakon wydzierżawiając posiadane przez siebie prosektorium przedsiębiorcy pogrzebowemu tj. FUCHS, równocześnie zgodnie z umową zobowiązał tego przedsiębiorcę do bezpłatnego odbioru zwłok osób zmarłych w Szpitalu oraz ich przechowania przez okres 48 godzin. Jednakże Zakon nie dołożył staranności w zakresie dopilnowania świadczenia przez FUCHS usługi przechowywania zwłok osób zmarłych w należącym do niego Szpitalu, zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie. Powierzenie wykonania przez Zakon świadczenia usług prosektoryjnych innemu przedsiębiorcy nie oznacza, pozbycia się przez Zakon odpowiedzialności za świadczone usługi prosektoryjne dla zwłok osób zmarłych w należącym do niego Szpitalu, gdyż stosownie do art. 474. k.c. „dłużnik odpowiedzialny jest jak za własne działanie lub zaniechanie za działania i zaniechania osób, za których pomocą zobowiązanie wykonywa, jak również osób, którym wykonanie zobowiązania powierza”. Jak wynika z komentarzy do ww. przepisu¹, dłużnik co do zasady zobowiązany jest do osobistego świadczenia usług, ale może posłużyć się innymi osobami w wykonaniu zobowiązania. Korzystając jednakże z takiej możliwości ponosi on jednak odpowiedzialność wobec wierzyciela za osoby, za pomocą

¹ A.Kidyba (red), A.Olejniczak, A.Pyrzyńska, T.Sokołowski, Z.Gawlik, A.Janiak, G.Kozieł, Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część ogólna, LEX, 2010.

których zobowiązanie wykonuje i którym powierza w całości lub części wykonanie zobowiązania. Osobami, które w imieniu dłużnika mogą wykonać zobowiązanie mogą być m.in. jego przedstawiciel ustawowy, pełnomocnik, prokurent czy osoba, której faktycznie powierzono wykonanie czynności. Wykonywanie zobowiązania przez dłużnika za pomocą osób trzecich jest oparte na zasadzie ryzyka. Trudno byłoby bowiem oczekiwać w odniesieniu do takiej sytuacji bardziej łagodnych zasad odpowiedzialności. Ponadto wierzyciel nie ma z reguły wpływu na to jakimi osobami faktycznie wykonane czynności zostało dokonane. Stąd też zupełnie zasadnie nadano taki surowy kształt odpowiedzialności dłużnika posługującego się innymi osobami w wykonaniu zobowiązania. Dlatego też wobec wierzyciela świadczenie w wykonaniu zobowiązania powinno być traktowane tak, jak gdyby dłużnik wykonywał zobowiązanie sam i należy oceniać zachowanie pomocników dłużnika tak, jakby w taki sposób zachował się sam dłużnik.

Również Sąd Najwyższy opierając się na art. 474 k.c. w jednym ze swoich wyroków uznał², iż biuro podróży odpowiada za działania lub zaniechania zagranicznych osób trzecich, którymi się posługuje w wykonaniu swych zobowiązań w zakresie wyżywienia uczestników wycieczki, także wówczas gdy nie miało możliwości kontroli i nadzoru nad tymi osobami. Dalej w uzasadnieniu tego wyroku Sąd wskazał m.in., iż biuro podróży jako osoba zobowiązana, odpowiada zatem za osoby, którymi wyręcza się w całości w wykonaniu swego zobowiązania, jak i za te z których pomocy korzysta tylko w ściśle określonym zakresie. Odpowiedzialność ta powstaje niezależnie od tego jaki stosunek prawny łączy dłużnika z osobą wykonującą za niego zobowiązanie, czy w stosunku tym występuje podporządkowanie czy nie. Istotne jest to, by dłużnik w wykonaniu swego zobowiązania korzystał faktycznie z osoby trzeciej. Stąd też biuro podróży odpowiada za działania i zaniechania osób trzecich, którymi się posługuje w wykonaniu swoich zobowiązań, także wówczas gdy nie miało ono możliwości kontroli i nadzoru nad tymi osobami.

Podobnie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w jednym ze swoich wyroków dotyczącym również świadczenia przez Szpital usług prosektoryjnych, za pomocą przedsiębiorcy pogrzebowego, zgodnie z treścią art. 474 k.c. uznał Szpital za winny nienależytego wykonania tego rodzaju usług³.

Tym samym logiczną konsekwencją uznania, iż Zakon miał obowiązek zapewnienia bezpłatnego przechowywania zwłok zarówno przez pierwszą jak i drugą dobę od czasu zgonu, jest uznanie, że posiadał również obowiązek ukształtowania umowy dzierżawy prosektorium oraz wyegzekwowania jej stosowania, w takim samym zakresie. Natomiast w niniejszej sprawie Zakon nie wyegzekwował od FUCHS, świadczenia usług prosektoryjnych zgodnie z przepisami obowiązującego rozporządzenia Ministra Zdrowia. Stąd też ponosi odpowiedzialność za pobieranie przez FUCHS opłaty za drugą dobę przechowywania w prosektorium, zwłok osób zmarłych w należącym do niego Szpitalu.

Zgodnie z art. 11 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w przypadku jeśli zachowanie rynkowe przedsiębiorcy przestało naruszać zakazy określone w art. 9 tej ustawy, wydaje się decyzję o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję i stwierdza się zaniechanie jej stosowania.

Jak wykazano to powyżej dzierżawca prosektorium należącego do Szpitala od dnia 21.06.2009r. zaprzestał pobierania opłaty za drugą dobę przechowywania zwłok. Tym samym Szpital z dniem tym zaprzestał stosowania praktyki ograniczającej konkurencję o jakiej mowa w punkcie 1 sentencji decyzji.

Stąd też Prezes Urzędu orzekł jak w punkcie 1 sentencji niniejszej decyzji.

2. Warunkiem niezbędnym do wykazania, iż Zakon nadużył pozycji dominującej, o której mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez nie zapewnienie

² Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 1986r. (sygn. CZP 2/86). OSNC 1987/1/10.1

³ Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 28.01.2004r. (sygn. akt XVII Ama 19/03).

wykonywania względem osób zmarłych w tym Szpitalu usługi ubrania zwłok czyli praktyki o jakiej mowa w punkcie 2 sentencji niniejszej decyzji, jest wykazanie, iż Zakon jest przedsiębiorcą oraz, iż poprzez powyżej opisane zachowanie nadużywa pozycji dominującej na rynku właściwym w tej sprawie.

Wykazanie posiadania przez Zakon statusu przedsiębiorcy w tej sprawie Prezes Urzędu dokonał już w uzasadnieniu do punktu 1 niniejszej decyzji. Ponadto jak wykazano to w uzasadnieniu do punktu 1 tej decyzji, usługi ubierania zwłok podobnie jak usługi ich przechowania należą do tzw. usług prosektoryjnych. Wobec powyższego ustalenia Prezesa Urzędu dotyczące rynku właściwego w tej sprawie jak i pozycji na tym rynku Zakonu, poczynione w uzasadnieniu do punktu 1 niniejszej decyzji pozostają aktualne również dla oceny przez Prezesa Urzędu zachowania Zakonu w zakresie zapewnienia ubierania zwłok.

Wobec powyższego pozostaje w tej sprawie niezbędne wykazanie, iż Zakon nie zapewnił bezpłatnego ubierania zwłok osobom zmarłym w Szpitalu do niego należącym, co w konsekwencji spowodowało, iż rodziny zmarłych lub też inne osoby organizujące pochówek były zmuszone do ponoszenia kosztów wykonywania ww. usług.

Jak opisano to szczegółowo w uzasadnieniu do punktu 1 niniejszej decyzji, zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie postępowania ze zwłokami osób zmarłych w szpitalu, obowiązkiem szpitala jest nie tylko przechować zwłoki osób zmarłych w szpitalu przez okres 2 dób ale również dokonać ich ubrania.

Ze zgromadzonego w niniejszym postępowaniu materiału dowodowego wynika, iż czynności związane z ubieraniem zwłok osób zmarłych w Szpitalu wykonywane są przez firmę FUCHS. Świadczy o tym jak przedstawiono to w części decyzji dotyczącej ustaleń, „Instrukcja Epidemiologiczna” obowiązująca w Szpitalu (karty od nr 13 do nr 18), która wyszczególnia co prawda czynności wykonywane przez personel pielęgniarstwa przy zmarłym, ale nie wynika z niej wbrew twierdzeniom Szpitala (karta nr 105), iż zwłoki są również ubierane. Co więcej Instrukcja ta stanowi, iż podmiotem zobowiązanym do przechowania zwłok pacjenta w chłodni, mycia, ubierania tj. przygotowania zwłok do wydania jest FUCHS (karta nr 15). Potwierdzeniem wykonywania usługi ubierania zwłok jest „Regulamin Domu Pogrzebowego FUCHS” (karta nr 26), zgodnie z którym nagich zwłok się nie wydaje. Z kolei o tym, iż usługa ubierania zwłok jest wykonywana przez FUCHS odpłatnie świadczy cennik tego przedsiębiorcy zgodnie z którym opłata za ubieranie zmarłego wynosi 200 PLN.

Potwierdzeniem pobierania przez FUCHS opłaty za ubieranie zwłok jest również treść faktur przedstawionych przez tego przedsiębiorcę, za wykonane usługi dla zwłok osób zmarłych w Szpitalu (karta nr 24 oraz karty od nr 28 do nr 58). Wynika z nich jednoznacznie, iż w przypadku każdego zmarłego została pobrana opłata za ubieranie zwłok, czyli za usługi, które zgodnie z obowiązującymi przepisami powinny być wykonywane bezpłatnie.

Działania te spowodowały przede wszystkim naruszenie praw rodzin zmarłych i innych osób zlecających organizację pochówku osób zmarłych w Szpitalu, poprzez umożliwienie pobierania od nich przez FUCHS opłat za usługi, które powinny być wykonywane bezpłatnie. Na skutek tego rodziny osób zmarłych lub też inne osoby organizujące pochówek były zmuszone do ponoszenia ciężarów finansowych za usługi, których nie powinny ponosić. Tym samym Zakon poprzez działania niekorzystne dla rodzin zmarłych oraz innych osób uprawnionych do pochówku nadużył posiadanej pozycji dominującej na rynku, co stanowi naruszenie art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Stąd też Prezes Urzędu orzekł jak w punkcie 2 niniejszej decyzji.

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę w drodze decyzji karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten choćby nieumyślnie dopuścił się naruszenia zakazu określonego m.in. w art. 9 ww. ustawy.

Jak wykazano to powyżej, Zakon dopuścił się naruszenia art. 9 ust. 1 w zakresie udowodnionym w punkcie 1 i 2 niniejszej decyzji.

Wobec powyższego Prezes Urzędu posiada podstawy do nałożenia na Zakon kary pieniężnej za naruszenie art. 9 ust. 1 ww. ustawy w zakresie wskazanym w punkcie 1 i 2 niniejszej decyzji.

Prezes Urzędu postanowił jednakże w niniejszej sprawie odstąpić od nałożenia na Zakon kary pieniężnej za naruszenie przepisów ww. ustawy. Mianowicie Prezes Urzędu uznał, iż mając na uwadze wysokość przychodu osiągniętego przez Zakon w 2009r. (tajemnica przedsiębiorcy – załącznik nr 1 do decyzji) oraz treść art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nakładającego obowiązek zmiarkowania wysokości kary, kara pieniężna jaką mógłby w niniejszej sprawie nałożyć na Zakon Prezes Urzędu, byłaby w tak niskiej wysokości, iż nie spełniłaby roli prewencyjnej oraz represyjnej za naruszenie przepisów ustawy.

Stąd też Prezes Urzędu postanowił w niniejszej sprawie nie nakładać na Zakon kary pieniężnej za naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

3. Zgodnie z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. W myśl art. 77 tej ustawy, jeżeli postępowanie zostało wszczęte z urzędu i w jego wyniku Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów tejże ustawy, przedsiębiorca lub związek przedsiębiorców, który dopuścił się tego naruszenia, zobowiązany jest ponieść koszty postępowania.

Niniejsze postępowanie antymonopolowe zostało wszczęte z urzędu. W jego wyniku w punkcie 1 i 2 sentencji przedmiotowej decyzji Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przez Zakon art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kosztami niniejszego postępowania są dla Prezesa Urzędu wydatki związane z doręczaniem Zakonowi pism w toku postępowania. W związku z powyższym postanowiono obciążyć Zakon kwotą kosztów w wysokości 38 PLN (słownie: trzydziestu ośmiu złotych).

W związku z powyższym orzeczono jak w punkcie 3 sentencji.

Koszty niniejszego postępowania, na podstawie art. 264 § 1 kodeksu postępowania administracyjnego, w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów należy wpłacić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 Kpc – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie 3 niniejszej decyzji, stosownie do art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z 479³² § 1 i 2 Kpc, przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

Maciej Fragsztajn
Dyrektor Delegatury